

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

หอสมุดแห่งชาติ, กอง, แผนกหนังสือตัวเขียนและจารึก. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๑ เลขที่ ๓ / ๑ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๒ เลขที่ ๓ / ๑ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๓ เลขที่ ๓ / ๑ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๔ เลขที่ ๔ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๕ เลขที่ ๕ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๖ เลขที่ ๖ มัด ๑.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๘ เลขที่ ๓ / ๑ มัด ๒.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ เล่ม ๑๐ เลขที่ ๑๐ มัด ๒.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย เล่ม ๑ เลขที่ ๒๔.

____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาไลย เล่ม ๕ เลขที่ ๒๘.

- ____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า, เล่ม ๔ เลขที่ ๓๐.
- ____. จดหมายเหตุ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์เรียบเรียง แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เล่ม ๑๑ เลขที่ ๒๕ มัด ๓ และเลขที่ ๔๑ มัด ๔.

เอกสารตีพิมพ์

- ศิลปากร, กรม. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๕.
- กัมพูชาัตตร, พระองค์เจ้า. เรื่องนิพนธ์วังหน้า (นายเล็ก สมิตะสิริ มหาเดเล็ก พิมพ์ช่วย กฐินพระราชทาน มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาอภัยราชามหายุทธิธรรมทร เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ณ วัดเศวตฉัตร ปีมเมีย พ.ศ. ๒๔๖๑).
- เกษม ศิริสัมพันธ์และนิออน สนิทวงศ์. แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. ประวัติศาสตร์และการเมือง. หนังสืออ่านประกอบวิชาพื้นฐานอารยธรรมไทย พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.
- เคิร์ก เจ เรย์โนลด์ส. โครงเรื่องของประวัติศาสตร์ไทย : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. ใน สุนทรีย อาสะไวย์และคณะ, บรรณาธิการ, ไทยคดีศึกษา. : รวมบทความทางวิชาการเพื่อแสดงมุขิตาจิต อาจารย์ พันเอกหญิง คุณนิออน สนิทวงศ์ ณ อยุธยา หน้า ๑๐๓-๑๒๒. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป, ๒๕๓๓.
- จดหมายเหตุ ฉบับพระยาประมุขอรัญช์. (มปท. มปป.). [หมายเหตุ - ผู้เขียนได้ต้นฉบับมาจากห้องกรมพระจันทบุรี หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]
- จดหมายเหตุความทรงจำของกรมหลวงนรินทรเทวี และพระราชวิจารณ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๕๐๙.
(พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพนางสาวเรียบ วิเศษกุล ณ เมรุวัดธาตุทองพระโขนง วันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๙).

จดหมายเหตุรัชกาลที่ ๒ จ.ศ. ๑๑๗๑-๑๑๗๓. พระนคร : มุขนิธิพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๑๓.

(จัดพิมพ์ในวันพระบรมราชสมภพครบ ๒๐๒ ปี ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓).

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑. (พิมพ์
ในงานฉลองครบ ๘๔ ปี มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๑-๕
ตุลาคม ๒๕๒๑).

จักรกฤษณ์ นรินดิผดุงการ. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
กับกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.

จิตร ภูมิศักดิ์. สังคมไทยลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาก่อนสมัยศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์ไม่งาม, ๒๕๒๖.

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. ทรงวิจารณ์เรื่องพระราชพงศาวดารกับ
เรื่องราชประเพณีการตั้งพระมหากษัตริย์. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์,
๒๔๗๕.

_____. ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๓๓ เรื่องบูรพภาคพระธรรมเทศนาเฉลิมพระ
เกียรติพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
๒๕๑๐.

ฉลอง สุนทรวาณิชย์. วิวัฒนาการการเขียนประวัติศาสตร์ไทย. ใน ชาญวิทย์ เกษตร
ศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. ประวัติศาสตร์และนักประวัติ
ศาสตร์ไทย. หน้า ๖๒-๙๔. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, ๒๕๑๙.

_____. รัสเซีย-ไทย สมัยรัชกาลที่ ๕-๖. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, ๒๕๑๖.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและสมภพ มานะรังสรรค์, บรรณาธิการ. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
ไทย จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๔. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๒๗.

- ชลธิชา บุนนาค. การเสื่อมอำนาจของขุนนางสมัยรัชกาลที่ ๕ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลป
ากร, ๒๕๒๗.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ชีวิตและงานของเทียนวรรณและ ก.ศ.ร.กุหลาบ. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๒๔.
- _____ . แผนพัฒนาการเมืองไทยฉบับแรกของเมืองไทย : คำกราบบังคมทูลของเจ้า
นายและข้าราชการ. พระนคร : สำนักพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๓.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิชและชัตติยา กรรณสูต (รวบรวม). เอกสารการเมืองการปกครอง
ไทย (พ.ศ.๒๔๑๗-๒๔๗๗). กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
ไทย, ๒๕๓๒.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. วิจารณ์ : ตำแหน่งผู้สืบราชสมบัติ. รักเมืองไทย. เล่ม ๑ หน้า
๑-๒๖. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙.
- ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม. เจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี. (ท้วม บุนนาค) (เจ้าคุณ
กรมท่า) กรุงเทพฯ : ๒๕๒๒. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิง
ศพนายเทอด บุนนาค ณ เมรุวัดธาตุทอง พระโขนง กรุงเทพมหานคร
วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒).
- _____ . เจ้าพระยาและสมเด็จพระยาบางท่านในสกุลบุนนาค. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์อักษรสมัย, ๒๕๑๗. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ
อำมาตย์เอก พระยาสุรียานุวงศ์ประวัติ (เต้า บุนนาค) ท.ม., ว.ป.ร., ต.จ.ว.
ณ เมรุวัดธาตุทอง วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๗).
- _____ . สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์. เล่ม ๑ กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา,
๒๕๑๖.
- _____ . สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์. เล่ม ๒ กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา,
๒๕๑๖.
- _____ . สมเด็จพระนางเจ้าเรือล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๐๙.

_____ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา,
๒๕๑๖

_____ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน,
๒๕๓๓.

_____ สามเจ้าพระยา. พระนคร : โรงพิมพ์อาศรมอักษร, ๒๕๐๕.

ดวงจิตร จิตรพงศ์, หม่อมเจ้าหญิง. วังท่าพระ. ตำนานวัดตถุสถานต่างๆ ซึ่งพระบาท
สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาและกรมสมเด็จพระศรีสุลาไลย
บรมราชชนนีพันปีหลวง. โดย ผู้เฒ่าเล่ามา หน้า ๑๒๘-๑๔๓. กรุงเทพฯ :
บริษัทอมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๐.

ตำรงราชานุกาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตน
โกสินทร์ รัชกาลที่ ๒. เล่ม ๑ พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๐๕.

ตำรงราชานุกาพ, สมเด็จพระกรมพระยา. ความทรงจำ. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ,
๒๕๑๖.

_____ ประวัติบุคคลสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๓๑.

_____ พระราชประวัติรัชกาลที่ ๕ ก่อนเสวยราชย์. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, ๒๕๒๒.

_____ พระราชพงศาวดารกรุง รัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕. พระนคร : สำนักพิมพ์
บรรณการ, ๒๕๑๔.

แดชปีช แบรดเลย์. หนังสืออักษราภิธานศรับท์ DICTIONARY OF THE SIAMESE
LANGUAGE. พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๔.

เดช บุญนาค. การปกครองระบบเทศาภิบาลของประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๕๘.

แปลโดย ภรณ์ กาญจนันชฐิติ. ใน พรรณี ฉัตรพลรักษ์และอรุณจักร สัตยา

นุรักษ์, บรรณาธิการ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

๒๕๓๒.

ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา. รวมสารบทความ ท. กล้วยไม้ ณ อยุธยา. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ต้นอ้อ, ๒๕๓๖.

ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑. กรุงเทพฯ :

คุรุสภา, ๒๕๒๖.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒. กรุงเทพฯ : คุรุสภา,
๒๕๒๖.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๓. พระนคร : กรมศิลปากร,
๒๔๘๑. (พิมพ์แจกเนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพท่านผู้หญิงวงษา
ประพัทธ์ (ตาด สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๑๗
มีนาคม ๒๔๘๑).

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔. เล่ม ๑ พระนคร : คุรุ
สภา, ๒๕๐๔.

_____. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔. เล่ม ๒ พระนคร : คุรุ
สภา, ๒๕๐๔.

ทิพากรวงษ์มหาโกษาธิบดี, เจ้าพระยา. หนังสือแสดงกิจจานุกิจ. กรุงเทพฯ : คุรุสภา,
๒๕๑๔.

ธงชัย วินิจจะกุล. ผู้ร้ายในประวัติศาสตร์ไทย กรณีพระมหาธรรมราชา. ใน สุนทรีย
อาสະไว้ยัและคณะ, บรรณาธิการ. ไทยคดีศึกษา. : รวบรวมบทความทางวิชา
การเพื่อแสดงมุขิตาจิต อาจารย์ พันเอกหญิง คุณนิออน สนิทวงศ์ ณ
อยุธยา หน้า ๑๗๓-๑๙๖. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติง กรุ๊ป, ๒๕๓๓.

_____. การได้ดินแดนคืนกับความทรงจำอำพราง. สมุดสังคมศาสตร์. ๑๒/๓-๔
(กุมภาพันธ์-กรกฎาคม, ๒๕๓๓) : ๑๐๑-๑๒๕.

_____. ประวัติศาสตร์การสร้าง "ตัวตน". ใน สมบัติ จันทรวงศ์, บรรณาธิการ.
อยู่เมืองไทย. หน้า ๑๒๙-๑๘๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์, ๒๕๓๐.

ธนิต อยู่โพธิ์. โขน. พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๐๘.

ธรรมศาสตร์และการเมือง, มหาวิทยาลัย. ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุลศักราช
๑๑๖๖. เล่ม ๑ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แก้วการพิมพ์, ๒๕๒๙.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. การปฏิวัติสยาม ๒๔๗๕. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๓๕.

_____. ความคิด ความรู้และอำนาจการเมืองในการปฏิวัติสยาม 2475.
กรุงเทพฯ : สมาคมสยามศึกษาและสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย,
๒๕๓๓.

นราธิประพันธ์พงศ์, กรมพระ. มหามกุฏราชคุณานุสรณ์. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๒๑. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวัลลภาเทวี ณ เมรุวัดเบญจมบพิตร วันที่ ๔
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕).

นฤมล อีรวัฒน์. พระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. ๒๐๐ ปีของการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยและทางข้างหน้า. ใน สุ
พจน์ แจ่มเร็ว, บรรณาธิการ. กรุงแตก, พระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์
ไทย. หน้า ๑-๔๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๘.

_____. จากสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ถึงสมเด็จพระยาตากษานันทบุรี. ใน
สุพจน์ แจ่มเร็ว, บรรณาธิการ. กรุงแตก, พระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์
ไทย. หน้า ๑๑๐-๑๕๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๘.

_____. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ จากอึกแก่มุมหนึ่ง. ใน สุพจน์ แจ่มเร็ว,
บรรณาธิการ. กรุงแตก, พระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์ไทย. หน้า ๑๕๔-
๑๖๖. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๘.

_____. การเมืองสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๖.

_____. ภาษาไทยมาตรฐานกับการเมืองไทย. ใน สุพจน์ แจ่มเร็ว, บรรณาธิการ.
โขน, ดราม่า, น้ำเน่า และหนังไทย. หน้า ๑๓๖-๑๗๑. กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์มติชน, ๒๕๓๘.

- _____ . การศึกษาภูมิปัญญาไทย. จดหมายข่าวไทยศึกษา. ๖/๒ (กันยายน ๒๕๓๔) : ๒-๘.
- _____ . รัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรม. ใน สุพจน์ แจ่มเร็ว, บรรณาธิการ. ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์. หน้า ๑๓๖-๑๗๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๘.
- _____ . ประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์ในพระราชพงศาวดารอยุธยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๒๓.
- _____ . ปากไก่และใบเรือ : รวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและประวัติศาสตร์รัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๗.
- ประชุมพงศาวดาร. เล่ม ๓๗ ภาคที่ ๖๓ (ต่อ) พระนคร : คุรุสภา, ๒๕๑๒.
- ประสิทธิ์ พงศ์อุดม. การถ่ายทอดวิทยาการตะวันตกในสังคมไทย : ศึกษาบทบาทของมิชชันนารีโปรเตสแตนต์ระหว่าง พ.ศ. 2370-2411. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.
- ประภัศร บุญประเสริฐ. ขอบเขตพระราชอำนาจของกรมพระราชวังบวรสถานมงคลในสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕.
- ปิยนาด บุญนาค. แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุญนาค) ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ ถึงรัชกาลที่ ๕. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓).
- _____ . บทบาททางการเมืองการปกครองของเสนาบดีตระกูล "บุญนาค". กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๒๐.
- พระบวรราชประวัติและพระบวรราชนิพนธ์. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๐. (พระโอรสธิดา แล กุลสันตติวงศ์ ในกรมพระราชวังบวรฯ ทั้ง ๕

รัชกาล พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานบรรจุพระอัฐิพระโอรสธิดา ในกรมพระราชวัง
บวรฯ ทั้ง ๕ พระองค์ ณ วัดชนะสงคราม เมื่อปีเถาะ พ.ศ. ๒๔๗๐).

พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา. เล่ม ๑ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
๒๕๑๖.

พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา. เล่ม ๒ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
๒๕๑๖.

พูนพิศมัย ดิศกุล, หม่อมเจ้า. ประวัติสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ พ.ศ. ๒๔๐๕-พ.ศ. ๒๔๘๖. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร,
๒๔๘๗.

_____. สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น. กรุงเทพฯ : คลังสมอง, ๒๕๓๔.

ภัทรภาพร ช่างแก้ว. พุทธศาสนากับการก่อตัวของรัฐไทยแบบใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และ
รัชกาลที่ ๖. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

มานพ ถาวรวัฒน์สกุล. ขุนนางอยุธยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์และมูลนิธิ
โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๓๖.

ราชสกุลวงศ์. (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๓๖.

วอลเตอร์ เอฟ. เวลลา. แผ่นดินพระนั่งเกล้า. แปลโดยนิจ ทองโสภิต. กรุงเทพฯ :

บริษัท อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๓๐. (รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จัดพิมพ์ชุดเกล้าฯ ถวายสนองพระมหากรุณา
ธิคุณ ในพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุประทาน ในมหามงคล
เฉลิมพระเกียรติวันพระบรมราชสมภพ ครบ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระนั่ง
เกล้าเจ้าอยู่หัว วันอังคารที่ ๓๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐).

วารุณี ไอสถารมย์. การศึกษาในสังคมไทย พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๗๕. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

- วิกัลย์ พงศ์พนิตานนท์. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1-4 ฉบับ
เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ : ประวัติศาสตร์ไทยยุคใหม่. วารสารอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๑๗/๑ (ม.ค.๒๕๒๘) : ๑๑๙-๑๓๘.
- วิลาสวงศ์ พงศบุตร. การสืบราชสมบัติ. ใน ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์. เล่ม ๒
รัชกาลที่ ๔-พ.ศ. ๒๔๗๕ หน้า ๑-๘๕. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการจัดงาน
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี, ๒๕๒๕.
- สมเกียรติ วันทะนะ. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทยสมัยใหม่. บทความประกอบการสัมมนา
กึ่งศตวรรษธรรมศาสตร์ : 2477-2527 เอกสารวิชาการหมายเลข 49
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 25 พฤษภาคม 2527
(อัดสำเนา).
- สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๑-๔ : เปรียบ
เทียบฉบับตัวเขียนและฉบับพิมพ์. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ๘/๑ (๒๕๒๘) : ๗๑-๘๗.
- สมบัติ จันทร์วงศ์. ข้อสังเกตเบื้องต้นว่าด้วยคำพูดในประวัติศาสตร์อยุธยา : ศึกษา
เฉพาะกรณีบทสนทนาในพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัดถเลขาน. ใน
สุนทรีย อาสะไวย์และคณะ, บรรณาธิการ. ไทยศึกษา : รวมบทความทาง
วิชาการเพื่อแสดงมุขิตาจิต อาจารย์ พันเอกหญิง คุณนิออน สนิทวงศ์ ณ
อยุธยา หน้า ๑๒๓-๑๗๑. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พรินติ้ง กรุ๊ป, ๒๕๓๓.
- สมภพ มานะรังสรรค์. การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยในช่วงต้นศตวรรษที่ 19. กับ
ปฏิกริยาจากนิธิ เอียวศรีวงศ์. เอเชียปริทัศน์ ฉบับสันติภาพในเอเชีย
๑๐/๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๓๒) : ๙๖-๑๑๔.
- _____ แนวโน้มพัฒนาการเศรษฐกิจไทยในช่วงก่อนและหลังจากปฏิรูปการปกครอง
ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โครงการ
เผยแพร่งานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- สายชล วรรณรัตน์. พุทธศาสนากับแนวความคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๕๒). วิทยานิพนธ์

ปริญญาamahบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

เสถียร ลายลักษณ์, ร.ต.ท. และคนอื่นๆ. ประชุมกฎหมายประจำศก. เล่ม ๓๗
กฎหมาย พ.ศ.๒๔๖๗ พระนคร : โรงพิมพ์เดลิเมลล์, ๒๔๗๖.

เสน่ห์ จามริก. การเมืองไทยกับพัฒนาการรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดี
ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์, ๒๕๒๙.

หนังสือจดหมายเหตุ THE BANGKOK RECORDER. กรุงเทพฯ : สำนักราชเลขาธิ
การ, ๒๕๓๗. (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พิมพ์พระราช
ทาน ในงานพระราชทานเพลิงศพนายสมหมาย ชุนตระกูล ป.จ., ม.ป.ช.,
ม.ว.ม. ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วัน
เสาร์ที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖).

เหตุการณ์ตอนต้นรัชกาลที่ ๔. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๗๕.

(เจ้าภาพพิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงพระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม
หมื่นราชศักดิ์สโมสร ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส ปีวอก พ.ศ. ๒๔๗๕).

ศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ ออยุธยา. ชีวิต, แนวคิดและการต่อสู้ของ "นรินทรกัลป์" หรือ-นรินทร
ภาสิต คนขวางโลก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๓๖.

อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. ความเปลี่ยนแปลงของสำนักทางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยน
แปลงของสังคมไทยตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ ถึง พ.ศ.๒๔๗๕. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐.

อัจฉราพร กมุทพิสมัย. กบฏ ร.ศ.๑๓๐ : ศึกษากรณีการปฏิรูปทางการปกครองและ
กลุ่ม "ทหารใหม่". วิทยานิพนธ์ปริญญาamahบัณฑิต ภาควิชาประวัติ
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.

อัญชลี สุขสายัณห์. ความเปลี่ยนแปลงของระบบไพร่ และผลกระทบต่อสังคมไทยใน
รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

อนุสรณ์ (มปท., ๒๕๒๘). (พิมพ์ในงานเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ
หลวงพิสุจน์พาศนัยลักษณ์ (หม่อมหลวงเพ็ญศ อิศรเสนา)).
อเนก นาวิกมูล. อ้ายมาปิ่นวัง เรื่องลับที่หายไปจากพงศาวดาร. ศิลปวัฒนธรรม
๔/๑๑ (กันยายน.๒๕๒๖) : ๔๒-๔๕.

ภาษาอังกฤษ

Bowring, Sir John. The Kingdom and People of Siam. London : Oxford
University, 1959.

Riggs, Fred W. Thailand : The Modernization of a Bureaucratic Polity. Honolulu :
East-West Center Press, 1967.

Somkiat Wantana. The Politics of Modern Thai Historiography. Vol.1
unpublished Ph.D. dissertation, Monash University, 1986.

Wyatt, David. The Politics of Reform In Thailand : Education in the Reign of King
Chulalongkorn Bangkok : Thai Wattana Panich, 2512.

ประวัติผู้เขียน

นายจิรพล เกตุจุมพล เกิดวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๐ สำเร็จการ
ศึกษาปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๔
และเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อปีการศึกษา ๒๕๓๕

